

ปริญ เตชะมวลไววิทย์

ผู้อำนวยการฝ่ายงานเลขานุการและสื่อสารองค์กร

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)

เรื่องของการ “โอนหุ้น” ปรากฏเป็นข่าวที่สาธารณชนให้ความสนใจในช่วงที่ผ่านมา โดยอาจมีการตั้งข้อสงสัยจากหลายฝ่ายในหลายประเด็น เช่น การโอนหุ้นนี้เป็นการโอนตามความประสงค์จริง ๆ ของผู้เป็นเจ้าของหุ้นหรือไม่ เป็นต้น

มาตรการเกี่ยวกับการโอนหุ้นมีหลายส่วนด้วยกันครับ ซึ่งหลักการคือ ให้ความคุ้มครองแก่ผู้ลงทุน และป้องกันมิให้เกิดการใช้บริการธุรกิจหลักทรัพย์เป็นช่องทางในการกระทำความผิด เริ่มตั้งแต่การเปิดบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์ครับ บริษัทหลักทรัพย์ต้องทำความรู้จักและตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Know-Your-Customer/ Customer Due Diligence หรือ KYC/CDD) เช่น ฐานะทางการเงิน แหล่งรายได้ ความสามารถที่จะรับความเสี่ยง และผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง ซึ่งจะช่วยให้กำหนดวงเงินในการซื้อขายและให้คำแนะนำในการลงทุนได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งประเมินความเสี่ยงของการใช้บัญชีเพื่อประโยชน์อันมิชอบด้วย โดยหากพบความเสี่ยงหรืออาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์เกิดขึ้น เช่น ญาติที่ใกล้ชิดของผู้แนะนำการลงทุนหรือที่มักจะเรียกกันว่ามาร์เก็ตติ้ง มาเปิดบัญชี บริษัทก็ต้องคอยติดตามและตรวจสอบพฤติกรรมการซื้อขายหรือโอนหลักทรัพย์อย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกัน ไว้ก่อนครับ

ทั้งนี้ บริษัทหลักทรัพย์จะต้องมีระบบที่มั่นใจได้ว่า ทรัพย์สินของลูกค้าที่อยู่ในบริษัทจะปลอดภัย โดยบริษัทต้องไม่ดำเนินการใด ๆ โดยปราศจากหรือไม่เป็นไปตามคำสั่งหรือความยินยอมของลูกค้า ดังนั้น เมื่อลูกค้ามีบัญชีซื้อขายแล้ว และต้องการทำรายการที่เกี่ยวข้องกับบัญชีซื้อขายของลูกค้า เช่น การขอโอนหุ้นจากบัญชีของลูกค้า บริษัทต้องกำหนดวิธีดำเนินการ เพื่อให้มั่นใจว่าการขอโอนหุ้นดังกล่าวเป็นความประสงค์ของลูกค้าจริง เช่น กำหนดแบบขอโอนที่เป็นกระดาษหรือแบบออนไลน์ ตามแบบฟอร์มที่บริษัทกำหนด และกำหนดวิธีการตรวจสอบและสอบยืนยัน เพื่อให้มั่นใจว่า การขอทำรายการโอนหุ้นดังกล่าวเป็นความประสงค์ของลูกค้าจริง โดยเริ่มตั้งแต่ เมื่อลูกค้าแสดงความประสงค์ที่จะโอนหุ้นเป็นลายลักษณ์อักษร โดยกรอกแบบขอโอนที่เป็นกระดาษหรือแบบออนไลน์ ตามที่บริษัทกำหนดแล้ว เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการของบริษัทจะเป็นผู้ตรวจลายมือชื่อที่ตรงกับลายมือต้นแบบที่ลูกค้าให้ไว้หรือไม่ (กรณีโอนแบบออนไลน์ ระบบจะตรวจสอบตัวตนด้วยชื่อผู้ใช้และรหัสผ่าน) และตรวจสอบว่าหุ้นที่ต้องการ

โอนมีภาระค้ำชำระหนี้กับบริษัทหรือไม่ หากลายเซ็นตรง และไม่ติดภาระ ก็จะเข้าสู่ขั้นตอนการสอบยืนยันรายการครับ

หากเป็นการโอนไปยังบัญชีบุคคลอื่น เจ้าหน้าที่ควรจะสอบยืนยันโดยสอบถามวัตถุประสงค์ของการโอนและความสัมพันธ์ของผู้โอนและผู้รับโอน รวมทั้งมูลค่าและจำนวนหุ้นที่โอน โดยรูปแบบสอบยืนยันที่พบ่าใช้กันทั่วไปก็คือ การโทรศัพท์ไปสอบยืนยันกับลูกค้าครับ

การสอบยืนยันนี้อาจมีความแตกต่างในทางปฏิบัติบ้าง เช่น บางบริษัทสอบยืนยันทุกรายการ แต่บางบริษัทก็กำหนดระดับมูลค่าหุ้นที่จะสอบยืนยัน เพื่อลดภาระในการสอบยืนยัน โดยที่ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่บริษัทรับได้ อย่างไรก็ตามก็ดี ในทางปฏิบัติ บริษัทจะสอบยืนยันรายการที่มีนัยสำคัญหรือมีข้อสังเกตอยู่แล้ว

หลังจากตรวจสอบและสอบยืนยันแล้ว เจ้าหน้าที่ก็จะโอนหุ้นและตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของรายการ รวมทั้งจัดทำหนังสือยืนยันการโอน ซึ่งระบุรายละเอียดหุ้นที่โอน ส่งไปยังที่อยู่ของลูกค้าแจ้งไว้กับบริษัท

ทั้งนี้ หากเป็นรายการที่มีพฤติกรรมที่น่าสงสัย หรือเข้าข่ายต้องรายงานคณะกรรมการคณะกรรมการป้องกันการฟอกเงิน (“ปปง.”) บริษัทหลักทรัพย์ก็มีหน้าที่ต้องรายงานครับ

เมื่อโอนแล้ว หุ้นก็จะเปลี่ยนมือมาอยู่ที่ผู้รับโอน และสามารถทำการขายหรือจำหน่ายจ่ายโอน แต่หากเป็นคดีความขึ้นมา เจ้าพนักงานก็อาจพิจารณาขออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องได้

จะเห็นได้ว่ามีกลไกหลายส่วนเพื่อให้การโอนหุ้นรัดกุมและเป็นไปตามความประสงค์ของลูกค้าเจ้าของบัญชีครับ นอกจากนี้ ก.ล.ต. ก็กำหนดให้บริษัทหลักทรัพย์ต้องมีหน่วยงานกำกับดูแลการปฏิบัติงาน (compliance) มาตรวจสอบติดตามเพื่อให้การดำเนินการต่าง ๆ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด และ ก.ล.ต. เอง ก็จะเข้าตรวจสอบการปฏิบัติของบริษัทเป็นประจำตามระยะเวลาที่กำหนดหรือเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงที่ทำให้มีข้อสงสัยเกี่ยวกับความรัดกุมในการปฏิบัติงานของบริษัทครับ

อย่างไรก็ดี สำหรับเหตุที่เป็นข่าวนี้นี้ เมื่อทราบเรื่อง ก.ล.ต. ก็ได้ขอข้อมูลจากบริษัทหลักทรัพย์ที่เกี่ยวข้องและอยู่ระหว่างตรวจสอบ โดยพิจารณาทั้งในเรื่องการมีระบบงานที่รัดกุมเพียงพอ และการปฏิบัติงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้องว่า เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงานหรือไม่ ทั้งนี้ หากที่สุดแล้วพบการกระทำผิดก็จะดำเนินการตามเกณฑ์ที่ ก.ล.ต. กำกับดูแลอยู่โดยเคร่งครัด หรือหากพบว่าเกณฑ์ ในปัจจุบัน มีจุดใดที่ควรทำให้รัดกุมขึ้นได้ ก.ล.ต. ก็ยินดีจะทบทวนและเสนอแก้ไขปรับปรุงครับ

“ก.ล.ต. ดูแลตลาดทุน เพื่อให้คุณมั่นใจ”
